

ویژه مدیران و کارکنان بهداشت و درمان

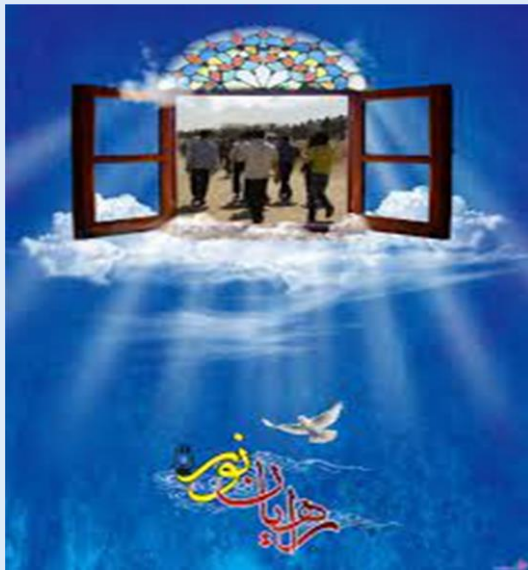

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر

ویژه مراسم راهیان نور

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

اداره مراقبت - اسفند ۱۴۰۱

مجموعه دستورالعمل های اداره مراقبت - دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر ویژه راهیان نور

کنه

ICDC

<https://icdc.behdasht.gov.ir>

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر - اداره مراقبت

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر ویژه مراسم کاروان راهیان نور

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

اداره مراقبت

تهیه کنندگان:

دکتر محمد نصر دادرس - رئیس اداره مراقبت

دکتر پیمان پرچی - کارشناس مسئول مراقبت بهداشتی مرزی

زهرا حسن پور - کارشناس ارشد اداره مراقبت

رکسانا شجیعی - کارشناس اداره مراقبت

به منظور مراقبت بیماریهای واگیر و همچنین در راستای اهداف مراقبت بهداشتی بین المللی و رخداد پاندمی کووید ۱۹ و اعلام وضعیت اضطراری در خصوص آبله میمونی در سطح جهان و با در نظر گرفتن بیماریهای واگیر شایع و بومی در منطقه و در کشورهای همسایه (شامل سل، مالاریا، تیفوئید مقاوم به درمان، اسهال حاد آبکی و خونی از جمله وبا، تب کریمه کنگو، تب دانگ و چیکن گونیا) دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر در طی مراسم کاروان راهیان نورسال جاری (۱۴۰۱) با عنایت به حضور گسترده علاقمندان (از جمله دانش آموز / دانشجو) به شرح ذیل اعلام می گردد:

*تذکر: مبنای مراقبت بیماریهای واگیر دستورالعمل کلی ابلاغ شده تحت عنوان " دستورالعمل اجرایی مدیریت و کنترل بیماریهای واگیر در مراسم و تجمعات انسانی(جا به جایی انسانی در ابعاد بزرگ و متوسط)- اردیبهشت سال ۱۴۰۱، می باشد.

۱. توصیه می شود کلیه افراد اعزامی مدارک مبنی بر سابقه حداقل دو نوبت واکسیناسیون علیه کرونا که از نوبت دوم آنها حداقل ۱۴ روز گذشته باشد و در صورتی که از نوبت دوم واکسیناسیون کرونا ۶ ماه گذشته باشد تزریق یک نوبت یادآور واکسن کرونا به همراه داشته باشند و یا ارائه نموده باشند.

تبصره ۱- شرکت کنندگان محترم در صورت نداشتن مدارک معتبر مبنی بر سابقه واکسیناسیون کرونا می توانند نتیجه تست PCR منفی از نظر کرونا دارای اعتبار تا ۷۲ ساعت قبل از اعزام را ارائه نمایند.

تبصره ۲- در صورت نداشتن مدرک معتبر از نظر سابقه واکسیناسیون کرونا یا نتیجه تست منفی کرونا، غربالگری تشدید یافته سندرمیک ویژه این دسته از افراد به اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره ۳- در صورت عدم اجرای بندهای اول و دوم ممکن است در صورت بروز علایم انجام آزمایش PCR لازم شود و تا حاضر شدن جواب توصیه می شود ضمن تشدید بهداشت دست و رعایت آداب سرفه حتی الامکان تماس ها یا افراد در تماس با این افراد محدود گردد.

۲. پیش از اعزام کلیه شرکت کنندگان، پرسنل دست اندرکار و مسولین اعزام تحت مراقبت سندرمیک و آموزش های بهداشتی مرتبط قرار خواهند گرفت.

تبصره ۱- در صورت مشکوک بودن به بیماری های واگیر شرکت کنندگان ، توسط پرسنل بهداشتی درمانی مستقر در طول مسیر ، پس از بررسی و معاینات لازم و در صورت نیاز تحت نمونه برداری آزمایشگاهی قرار خواهند گرفت و در طی این مدت تماس ها و رفت و آمد این دسته افراد تا حد ممکن محدود خواهد شد و توصیه به تشدید بهداشت دست ، آداب سرفه و استفاده از ماسک خواهد شد.

تبصره ۲- در صورت مثبت بودن بررسی ها و نتایج آزمایشات بعمل آمده از نظر بیماریهای واگیر اقدامات محدود کننده طبق شیوه نامه های ابلاغی وزارت متبوع انجام خواهد شد.

۳. کلیه شرکت کنندگان تحت آموزش های لازم بهداشتی در راستای عدم ابتلا به بیماریهای واگیر از طریق چهره به چهره و سایر روشهای آموزشی قرار خواهند گرفت.

۴. لازم است در کلیه کاروان ها علاوه بر مدیر کاروان / گروه، فردی تحت عنوان رابط بهداشتی تعیین شده و در طول حرکت (از پیش از اعزام تا دو هفته پس از بازگشت به مقصد) خود را به سیستم بهداشتی مسیر حرکت (مرکز بهداشت شهرستان- واحد بیماریهای واگیر) معرفی نماید.

تبصره-افراد معرفی شده (مدیر / رابط بهداشتی) در محل مرکز بهداشت تحت آموزش های بهداشتی لازم (از جمله نحوه شناسایی و بروز علائم مشکوک به

بیماری واگیر، نحوه گزارش دهی و اطلاع رسانی، پیام های بهداشتی (قرار خواهند گرفت.

۵. کلیه مراحل فوق از جمله مراقبت سنדרمیک در کلیه شرکت کنندگان و دست اندرکاران امور اجرایی (تا یک هفته پس از پایان مراسم) به مرحله اجرا در خواهد آمد.

۶. مراقبت های پس از پایان مراسم برای افراد علامتدار از یک هفته به دو هفته افزایش خواهد یافت.

۷. علائم و نشانه های بیماریهای واگیر مهم که در کاروان راهیان نور باید مورد توجه قرار گرفته و بلافاصله به مسئولین بهداشتی (مرکز بهداشت / دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی) در طول مسیر تردد گزارش گردد شامل موارد ذیل می باشد:

- تب و راش جلدی
- تب و خونریزی
- تب و سرفه
- سرفه
- تب و تنگی نفس
- تهوع و استفراغ، شکم درد یا دل پیچه
- اسهال حاد خونی یا غیر خونی
- زردی حاد
- بدحالی شدید

• مرگ ناگهانی و غیر منتظره

۸. در صورت مشکوک بودن / تایید وجود بیماری در افراد/ دست اندر کاران شرکت کننده در مراسم کاروان راهیان نور توصیه می شود کلیه افراد در معرض تماس نیز مورد بررسی دقیق قرار گرفته و در صورت نیاز نمونه گیری های لازم انجام گردد و در طی این مدت و تا زمان حاضر شدن جواب آزمایشات در ایزولاسیون نسبی و یا محدود سازی تماس ها و تشدید بهداشت دست و آداب تنفسی قرار می گیرند و تردد آنها در طی این مدت تا حد ممکن ممنوع خواهد بود.

۹. لازم است داده های مراقبت بهداشتی با تاکید بر بیماری های واگیردر سامانه های الکترونیک مربوطه ثبت گردد.

۱۰. ضروری می باشد در انتهای مراسم اعزام کاروان عملیات مراقبتی، گزارش کامل فعالیت ها و اقدامات بر اساس پروتکل های ابلاغی قبلی در زمینه ارائه گزارش ، به مرکز مدیریت بیماریهای واگیر منعکس گردد.

۱۱. لیست بیماریهای مشمول مراقبت بهداشتی در کشور و تعاریف مربوطه و همچنین نمونه مدارک بهداشتی همراه شرکت کنندگان جهت اطلاع در زیر ارائه می گردد:

لیست بیماری‌ها و سندرم‌های واگیر تحت مراقبت در جمهوری اسلامی ایران

SURVEILLANCE OF COMMUNICABLE DISEASES AND SYNDROMES IN I.R.A.N

در صورت مشاهده هر یک از بیماری‌های واگیر و یا سندرم‌های تحت مراقبت، به واحد بهداشتی تعیین شده

(مرکز بهداشت شهرستان / کارشناس کنترل عفونت بیمارستان) گزارش گردد.

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر
اداره مراقبت

الف- لیست بیماری‌های عمده تحت مراقبت ROUTINE SURVEILLANCE

گزارش هفتگی (معمول):
سایز اتوآج سل/بجز سل ریوی - اتوآج حبابی‌های ویروسی
- تیفوئید - بروسلاز - لیشتامیوز جلدی (سالمک) و لیشتامیوز
احشایی (کلاآزار) - شیکلوپس - سفلیس - سوزاک
- HIV/AIDS - کیست هیداتیک - توکسوپلاسموزیس -
فاسیولیازیس - لیتوسپیروزیس - بدیکلوزیس و مال

گزارش فوری (در کمتر از ۲۴ ساعت):
فلج شل حاد - تب و بثورات حاد جلدی ماکولوپاپولر - سل ریوی
- سیاه سرفه - دیفتیری - کزاز - سندرم سرخچه مادرزادی -
مننژیت - مالاریا - اسهال خونی - تب دانگی - تب راجعه - تب
زرد - جذام - سیاه زخم جلدی - کزاز بافتین - شپستوز و میازیس
بستری در بیمارستان بدنامی و اکیستاسیون

گزارش آتی و بلافاصله (کمتر از ۶ ساعت):
هاری - آنفلوآنزای پرندگان - تولارمی - طاعون - وبا -
سیاه زخم تنفسی - بوتولیسم - زیکا - چیکونگیلیا -
ایبولا - تب های خونریزی دهنده - کرونا - تیفوئید
مقاوم به درمان - هرگونه گزارش ناگهانی موارد بیمار
(ظیفان یا ایبولا)

ب- لیست سندرم‌های واگیر تحت مراقبت (مشمول گزارش فوری) SYNDROMIC SURVEILLANCE

۳- سندرم تب و راش (بثورات) حاد جلدی:
FEVER AND ACUTE RASH SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر به صورت منتشر:
۱. تکه های کوچک و همسطح غیر همرنگ با پوست (ماکول) معمولاً به صورت منتشر
۲. دانه های کوچک و برجسته غیر همرنگ با پوست (پاپول) معمولاً به صورت منتشر
الف: تب و راش حاد ماکولوپاپولر مهم ترین تشخیص های افتراقی: سرخک - سرخچه - مننگوکوکسی
- منوکلنژیو عفونی - CCHF - چیکونگیلیا - تب دانگی - سفلیس - تیفوئید - راش دارویی - گرش
حشرات
تعریف: تب بالاتر از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر:
۱. دانه یا دانه های کوچک برجسته و آبدار در پوست (پوسته)
۲. کرسنگی های بزرگ پوستی حاوی مایع غیر چرکی (تاول) یا مایع چرکی (پوستول)
۳. بثورات لکه ای پوست از تنه‌های بدون سرخه یا پریشانی
۴. حال عمومی بد
ب- تب و راش حاد غیر ماکولوپاپولر: مهم ترین تشخیص های افتراقی: آبله - آبله مرغان - سیاه
زخم - تولارمی - لیشتامیوز جلدی (سالمک) - کال

۴- سندرم تب و خونریزی (مدون تروما):
FEVER WITH HEMORRHAGIC MANIFESTATION SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل دو علامت از
علائم زیر (خونریزی ناشی از تروما نباشد):
۱. خونریزی پوست به صورت کبودی (اکیموز)
۲. خونریزی نقطه نقطه (پتشی) در پوست
۳. خونریزی دستگاه تنفس فوقانی (خونریزی از تکه یا بینی)
۴. خونریزی دستگاه تنفس تحتانی (خلط خونی)
۵. خونریزی دستگاه گوارش (استفراغ و مدفوع خونی، مدفوع سیاه)
۶. خونریزی دستگاه ادراری (ادرار خونی)
۷. خونریزی دستگاه تناسلی (خونریزی غیرطبیعی زنانه)
مهم ترین تشخیص های افتراقی:
CCHF (تب خونریزی دهنده کریمه کنگو) - مننگوکوکسی - تیفوئید
- تب دانگی - تب زرد - ایبولا - چیکونگیلیا - سرخک - مالاریای
شدید - لیتوسپیروز - سفلیس سمی

۱- سندرم فلج شل حاد:
ACUTE FLACCID PARALYSIS SYNDROME
تعریف: فلج شل ناگهانی
بدنی عدم حرکت پا و یا دست
بدون سابقه تروما (ضربه) واضح
عصبانی در سن زیر ۱۵ سال و
یا در هر سنی به شرط مشکوک
شدن بزرگ به فلج اطفال
مهم ترین تشخیص افتراقی:
فلج اطفال - گیجانه - مننژیت
- آنسفالیت - میلبیت عرضی -
آرتریت - میوزیت - سپتیووت
- انواع سمومیت - گرش
سپتیوات و حشرات سمی -
عسوارش و اکیستاسیون

۷- سندرم مسمومیت غذایی:
FOOD INTOXICATION SYNDROME
تعریف: بروز علائم زیر شامل بند ۱ یا ۲:
۱. تهوع و استفراغ بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
۲. شکم درد (دل پیچه) بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مسمومیت با عوامل شیمیایی -
مسمومیت با عوامل باکتریایی ویروسی، قارچی، انگلی - مسمومیت
با فلزات سنگین - مسمومیت با سموم - تب مالت - مسمومیت با انگل

۵- سندرم علونت شدید حاد تنفسی
SEVERE ACUTE RESPIRATORY INFECTION SYNDROME (SARI)
تعریف: بروز تب و سرفه در طول یک هفته اخیر همواره حداقل یکی
از علائم زیر:
۱. در سیمت تنفسی (آبی) پنهان تند و فره رنگی غشای بین فده ای در
پهن تنفسی، تنفس سدادار، خلط خونی
۲. در سیمت قلبی عروقی (درد قفسه سینه) آهت شدید فشار خون، اختلال ریتم
۳. در سیمت عصبی (کاهش سطح هوشیاری، تشنج)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: آنفلوآنزا - کرونا - سل - سیاه سرفه - دیتری -
سرخک - سیاه زخم - تولارمی - طاعون

۶- سندرم شبه آنفلوآنزا (ILI)
INFLUENZA-LIKE ILLNESSES SYNDROME
تعریف: تب به همراه سرفه ای که
در طی یک هفته اخیر رخ داده
باشد.
مهم ترین تشخیص های افتراقی:
آنفلوآنزا - پارآنفلوآنزا - سیاه
سرفه - کرونا - سارس

۱۱- سندرم تب و علائم نورولوژیک (علائم عصبی)
FEVER AND NEUROLOGICAL SYMPTOMS SYNDROME
تعریف: بروز تب ناگهانی بالای ۳۸ درجه دهانی به
همراه حداقل یکی از علائم زیر:
علائم اصلی: سفتی گردن (سختی حرکات گردن) -
تشنج کالمن هوشیاری - تحرک پذیری
علائم کمکی: سردرد شدید - استفراغ
مهم ترین تشخیص های افتراقی: انواع مننژیت - انواع
انسفالیت - آنفلوآنزا - آبله مرغان - هاری - مالاریای
مغزی - سیاه زخم - طاعون - مسمومیت با سرب
جیوه، درگانوفسفره، حلال های صنعتی

۱۰- سندرم زردی حاد
ACUTE JAUNDICE SYNDROME
تعریف: بروز زردی در سفیدی
زردی یا زردی زیر زان یا
زردی سفید وسط شکم
**مهم ترین تشخیص های
افتراقی:** انواع میلبیت -
مالاریای شدید - لیتوسپیروز -
بورلیوز - تب زرد - فاسیولیازیس
- مسمومیت های شیمیایی -
مسمومیت های قارچی

۸- سندرم اسهال مادرگونی
ACUTE DIARRHEA (NON-BLOODY) SYNDROME
تعریف: اسهال مکرر (بزرگتر از
۳ دفعه در روز) در طول یک
هفته اخیر، همراه با
علائم دیگر (تب، استفراغ،
درد شکم، خون در مدفوع)
**مهم ترین تشخیص های
افتراقی:** شنگلوز - آمیبوز -
سالمونلوز - فلزات سنگین -
سیاه زخم - انواع دیگر وبا

۱۲- سندرم تب و تورم غدد لنفاوی
FEVER AND LYMPHADENOPATHY SYNDROME
تعریف: بروز تب به همراه تورم
حاد غدد لنفاوی (گردن، زیر بغل،
کشاله ران) (تب بیشتر از ۳۸
درجه دهانی به همراه حداقل یکی
از علائم زیر: بزرگی غدد لنفاوی،
درد غدد لنفاوی، التهاب غدد
لنفاوی)
**مهم ترین تشخیص های
افتراقی:** طاعون - تولارمی

۹- سندرم اسهال خونی
BLOODY DIARRHEA SYNDROME
تعریف: اسهال خونی (موجود
خون ریشی در مدفوع
اسهالی) یا اسهال بدون لیموز
و استفراغ یا شکم درد ازل
پوست
**مهم ترین تشخیص های
افتراقی:** شنگلوز - آمیبوز -
سالمونلوز - فلزات سنگین -
سیاه زخم - انواع دیگر وبا

۱۳- سندرم شوک عفونی
SEPTIC SHOCK SYNDROME
تعریف: بیمار بدحال یا شوک یک عفونت موضعی یا سیستمیک (به عنوان مثال روی تنوع چرکی)
یا احتمال (استعداد) عفونت مثل نفس ایمنی، سوختگی، ... پیلاوچه حداقل ۲ علامت از ۳ علامت حیاتی
ذیل:
۱. تکی پنه (تنفس تندتر از حد نرمال)
۲. تکی کاردی (هورمون قلب بیشتر از حد نرمال)
۳. داشتن درجه حرارت کمتر از ۳۶ درجه سانتی گراد (هایپوترمی) یا داشتن تب بالای ۳۸ درجه
سانتیگراد (هایپرترمی)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مننگوکوکسی - تیفوئید - بروسلاز - طاعون - آنفلوآنزا - کرونا -
سارس - مالاریا - وبا، خشک - تب های خونریزی دهنده - سیاه زخم
علائم کمکی:
۱. اختلال عملکرد ارگانهای دور از محل عفونت (بدلیل هیپوپرفیوژن و بروز ایسکمیک)
۲. افت فشار خون که با تزریق مقدار کافی مایعات مناسب مثل نرمال سالین، ریتگر لاکتات قابل برگشت باشد.
۳. ایسکمیک پوست: پرشدگی خون مویرگی بیشتر از ۲ ثانیه یا رنگ پریدگی پوست (در کودکان) (پس
از برداشتن فشار انگشت از روی پوست، برگشت رنگ به پوست به حالت اولیه، بیشتر از ۳ ثانیه طول
بکشد).
۴. اختلال عملکرد کلیه: (اولیگوری)
۵. اختلال عملکرد مغز: بیقراری، خواب آلودگی، کما (تغییر سطح هوشیاری)
۶. اختلال عملکرد ریه: تنگی نفس، کبودی مخاط ها و انتهاها
۷. سردی انتهای اندامها (گامی و در مراحل پیشرفته)

۱۴- سندرم بیماری های آمیزشی
SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES SYNDROME
تعریف: وجود هر یک از علائم زیر:
* در نوزادان: ترشح چشمی * در خاتم ماه درد زیر شکم - ترشح واژینال
* در آقایان: تورم بیضه - ترشح مجرا * زخم یا زگیل تناسلی - التهاب مقعد - تورم اینگوینال
مهم ترین تشخیص های افتراقی: سوزاک - سفلیس - زگیل تناسلی - شانتروئید

۱۱- سندرم تب و علائم نورولوژیک (علائم عصبی)
FEVER AND NEUROLOGICAL SYMPTOMS SYNDROME
تعریف: بروز تب ناگهانی بالای ۳۸ درجه دهانی به
همراه حداقل یکی از علائم زیر:
علائم اصلی: سفتی گردن (سختی حرکات گردن) -
تشنج کالمن هوشیاری - تحرک پذیری
علائم کمکی: سردرد شدید - استفراغ
مهم ترین تشخیص های افتراقی: انواع مننژیت - انواع
انسفالیت - آنفلوآنزا - آبله مرغان - هاری - مالاریای
مغزی - سیاه زخم - طاعون - مسمومیت با سرب
جیوه، درگانوفسفره، حلال های صنعتی

۱۲- سندرم تب و تورم غدد لنفاوی
FEVER AND LYMPHADENOPATHY SYNDROME
تعریف: بروز تب به همراه تورم
حاد غدد لنفاوی (گردن، زیر بغل،
کشاله ران) (تب بیشتر از ۳۸
درجه دهانی به همراه حداقل یکی
از علائم زیر: بزرگی غدد لنفاوی،
درد غدد لنفاوی، التهاب غدد
لنفاوی)
**مهم ترین تشخیص های
افتراقی:** طاعون - تولارمی

سندرم عمل مراقبت بیماری‌های واگیر ویژه کاروان راهیان نور - اسفند ۱۴۰۱

شرکت کننده محترم مراسم کاروان راهیان نور

خواهشمند است در صورت بروز هر یک از علایم ذکر شده در زیر، بلافاصله به پرسنل بهداشتی درمانی و یا رابط بهداشت کاروان مراجعه نمایید. با همکاری خوب شما، ارائه خدمات بهداشتی درمانی در اسرع وقت و بطور مناسب در اختیار قرار خواهد گرفت.

ارائه خدمات بهداشتی در مراکز بهداشت رایگان می باشد.

۱- تب بالاتر از ۳۸ درجه سانتیگراد دهانی به همراه هر یک از علامتهای زیر:

- خونریزی از هر کجای بدن
  - راش و بثورات حاد
  - سرفه (علایم شبه انفلوانزا)
  - سرفه و علایم تنگی نفس
  - علایم عصبی از قبیل سفتی گردن- تشنج- کاهش هوشیاری- تحریک پذیری- سردرد شدید- استفراغ مکرر)
  - سردرد خفیف- کوفتگی بدن و درد عضلات
- ۲- مسمومیت غذایی (تهوع و استفراغ- شکم درد یا دل پیچه)
- ۳- اسهال حاد غیر خونی یا خونی
- ۴- بروز علایم زردی (زردی چشم همراه با زردی زیر زبان یا زردی خط وسط شکم)
- ۵- بروز فلج شل حاد (بروز ناگهانی فلج شل بدون سابقه ضربه واضح جسمانی)
- ۶- بدحالی به همراه شواهد عفونت در بدن (تنفس تند- ضربان قلب تند- سردی یا گرمی بدن- افت فشار خون- تغییر رنگ بدن- کاهش ادرار)
- ۷- سرفه بمدت طولانی (سرفه بیشتر از ۲ هفته)

